

2.4 Příklady hodnoticích nástrojů

a) Testy

Při volbě hodnoticího nástroje musí učitel od začátku dobře vědět, co chce zjišťovat, a následně hledat nástroj, který nejlépe odpovídá jeho potřebám. Sebekvalitnější nástroj může být k ničemu, pokud je použit k nevhodnému účelu. Volba konkrétního hodnoticího nástroje se vždy odvíjí od vzdělávacího cíle, u nějž chceme hodnotit dosaženou úroveň. Podle daného cíle volí učitel vhodnou aktivitu a formu práce a následně i způsob hodnocení.

Podklady pro hodnocení a klasifikaci žáků lze získat z mnoha zdrojů. Čím více těchto zdrojů učitel využívá, tím je zpětná vazba a hodnocení kvalitnější, objektivnější a pro žáka užitečnější. Mezi nejčastěji užívané patří testy, mezi nejefektivnější zase autentické úlohy. Kromě nich však existuje ještě řada dalších forem, metod a nástrojů, jež mohou učiteli proces hodnocení usnadnit, objektivizovat jej a především posloužit žákovi k orientaci ve vlastním učení.

Školy se často obracejí na organizace zaměřené na hodnocení výsledků vzdělávání buď s cílem zjistit úroveň vědomostí a dovedností svých žáků (vztažených obvykle k výstupům RVP), nebo z důvodu porovnání výsledků s výsledky žáků jiných škol. Pro tyto účely mohou volit mezi ověřovacími testy (pouze pro účely zjištění úrovně vědomostí a dovedností vlastních žáků) a testy srovnávacími. Použití nevhodného typu testu obvykle přináší nespolehlivá a zkreslená zjištění. Proto je důležité se rozhodnout, který z obou cílů učitel sleduje, a podle toho ověřit, zda jsou příslušné testy pro jeho cíl vhodné. Této problematice se podrobně věnují další kapitoly publikace.

b) Autentické evaluační úlohy

Testy nejsou zdaleka jedinými nástroji, které by poskytovatelé měli být schopni školám nabídnout. Existují i další typy evaluačních nástrojů, které v principu také umožňují srovnávání. Typickým pomocníkem pro každodenní práci učitelů jsou autentické úlohy s návody na vyhodnocení, o nichž je pojednáno již v předchozí kapitole.

V ČR je učitelům k dispozici například sada autentických úloh pro hodnocení matematických a přírodovědných dovedností žáků 4. a 8. ročníku, která byla vytvořena v rámci výzkumu TIMSS v roce 1995. Publikace úloh obsahuje též podrobné návody na jejich vyhodnocení (Mandíková, Palečková, & Tomášek, 1996). Zde uvádíme pro ilustraci jednu z použitých úloh, která je učena žákům 4. ročníku ZŠ.